

Robert Wagner: Kardioanestezie a perioperační péče v kardioanestezii

Grada Publishing, Praha 2009

Karel Cvachovec

Klinika anesteziologie a resuscitace UK 2. LF ve FN Motol, Praha

Zřídka kdy měl recenzent příležitost přistoupit ke splnění svého úkolu s takovým očekáváním, zaujetím a zvědavostí. Autorem knihy je všeobecně respektovaná jednoznačně odborně profilovaná osobnost. Její názory či stanoviska k odborným problémům si proto zasluhují pozornosti. Každý, kdo se ve svém profesním životě na poli kardioanestezie a příbuzných činností pohybuje či pohyboval, musí k takovému dílu přistoupit s nemalou pokorou a s jistou mírou sebereflexe – jak ob stojí moje zkušenost ve srovnání se zkušeností autorovou?

Knihy představuje 336 stran tisku a jsou v ní vhodně zahrnuty četné přehledné tabulky a vyobrazení. Na konci každé kapitoly je připojen souhrn citací, někdy doplněný další související doporučenou literaturou. Je zahrnuto 7 stran seznamu používaných zkratk – v kontextu práce se tak rozsáhlý výčet jeví nezbytným.

Kolega Wagner přistoupil ke své knize velmi ambiciózně a nabízí také osobní pohled na nesporně široký okruh odborně souvisejících témat. Autor cíl svého díla v předmluvě jasně vymezil. Téma kapitol zahrnují předoperační

přípravu a odhad perioperačního rizika kardiochirurgických nemocných. Velmi důkladně jsou pojednány vědní základy i praxe monitorování hemodynamiky i dalších přidružených fyziologických dějů a funkcí. Značná pozornost je v této souvislosti po zásluze věnována echokardiografii. Ta se dnes jednoznačně stává integrální součástí kardioanesteziologické praxe. Se stejnou důkladností je pojednána kardiovaskulární farmakologie; do této části je zahrnuta i farmakologie anestetik – trochu neorganicky i periferních myorelaxancií (kontext je jistě správný, stejně jako v případě opioidů se zde však nejedná o anestetika, ale o anesteziologika v širším slova smyslu). Mezi inhalačními anestetiky je jen prchavá zmínka o kyslíčnicku dusném – což ovšem může být zcela legitimní vyjádření postoje autora k jeho používání v kardioanestezii. Na to má nesporně právo, i negativní postoj je však vhodné podpořit širší argumentací. Popis jednotlivých farmak je příhodný a přesný, s důrazem na specifické použití v kardioanestezii a s uvedením dávek. V anesteziologické literatuře je velmi cenné pojednat principy perioperační ochrany myokardu, tomu je věnována celá obsáhlá kapitola. Část zabývající se mimotělním oběhem popisuje jeho základní uspořádání, fyziologii i patofyziologii, zmiňuje se o hypotermii a souvislostech jejího používání; popisuje techniku vedení mimotělního oběhu při operacích srdce. Autor velmi správně postřehl posun vztahů k mimotělnímu oběhu – ten až na některé dílčí souvislosti v podstatě ztratil pro chirurgy na zajímavosti a anesteziologové problematice stále ještě příliš nerozumějí. Nemá-li zde dojít ke ztrátě odbornosti je namístě se mnohými podrobnostmi této techniky vážně zabývat – perfuziologie je svébytná a odborně náročná disciplína také s přesahem do mnoha oblastí teoretických základů lékařství. Obšrně a velmi fundovaně je pojednána hematologická i transfuziologická problematika. Zmíněna jsou hemokoagulace ovlivňující farmaka, fyziologie hemostázy, možnosti sledování a monitorování

hemokoagulace, zvládání perioperačního krvácení i jeho důsledků.

Ve speciální části je popsána technika vedení anestezie pro myokardiální revaskularizace s použitím mimotělního oběhu i bez něj, včetně časné pooperační péče. Stručně a výstižně jsou popsány anesteziologické postupy a operační péče u pacientů operovaných pro chlopenní vady. Podrobně – a v tuzemské literatuře v tomto rozsahu prioritně – jsou nám předkládány postupy anesteziologické péče u operací na hrudní aortě. Zmíněna je transplantologická problematika. Autor se zmiňuje o operačním léčení vrozených srdečních vad v dospělosti. I zde je jeho přístup prioritní, domácí literatura dosud anesteziologickou problematiku tohoto narůstajícího segmentu populace kardiochirurgických nemocných nepojednala. Autor záměrně pomínul anesteziologickou péči u operací dětí pro vrozené srdeční vady – a svůj postoj i důvody, které k němu vedly, čtenáři v úvodu vysvětlil.

Recenzent nemůže než vyjádřit obdiv k autorskému záměru i ke způsobu, jímž se ho podařilo uskutečnit. Je neobvyklé a vskutku ojedinělé, aby takto široký okruh – byť souvisejících – témat, byl zpracován výlučně jediným autorem. Všechny kapitoly jsou didakticky i obsahově pojednány velmi kvalifikovaně: teoretický úvod je přehledný, hutný a věcně správný. Následuje praktická aplikace uvedených poznatků, doplněná zcela jasně deklarovaným postojem a názorem autora. To považuji za nesporně cenné a naše anesteziologická veřejnost se může právem těšit z toho, že renomovaný a zkušený odborník se s námi dělí o své vlastní – nepochybně těžce a se značným úsilím získané – zkušenosti.

Knihy se mi prostě líbí a recenzent si musí připomínat, že musí nabídnout i kritický pohled. Výhrady lze snad mít ke způsobu a volbě odkazů. Takto pojaté vpravdě encyklopedické dílo se nemůže převážně opírat o primární citace, nebylo by to ani účelné. Rozpaky ale vzbuzuje stáří některých literárních odkazů. I když to

Interv Akut Kardiolog 2009; 8(4): 208–209

v naprosté většině jsou fundamentální práce, které dále ovlivňovaly léčebnou praxi, považoval bych za racionálnější především využívat jako odkazy i na podporu autorových tvrzení kvalitní a recentní přehledové články a review uveřejňované v recenzovaných a řádným IF podpořených periodících. Anesteziologická praxe se mění, mění se i podoba kardiochirurgie – výkony, technika, spektrum nemocných. Prioritní práce mají především historický význam a obecně se domnívám, že většina odkazů by vždy mě-

la směřovat k pracem ne starším 10 let. Mnohé původní práce skutečně odrážejí jinou dobu; kvalitní přehledové články sice beztak z prioritních zdrojů vycházejí, zasazují však tyto poznatky do aktuální situace, zkušeností i praxe.

Za hlavní přednost díla považuji především jeho odbornou fundovanost, která plyne z každé stránky a která činí ze seznámení s knihou nejen poučení, ale i potěšení. Dílo je napsané svěže, velmi čtivě – což při vysvětlování teoretických základů mnohých témat jistě nebylo

snadné. Vydání práce kolegy Roberta Wagnera *Kardioanestezie* je významný ediční počín, který zásadním způsobem napomáhá rozšíření zdrojů poučení naší anesteziologické i perfuzionistické veřejnosti.

prof. MUDr. Karel Cvachovec, CSc., MBA

Klinika anesteziologie a resuscitace UK

2. LF ve FN Motol, Praha

V Úvalu 84, 150 06 Praha 5

karel.cvachovec@lfmotol.cuni.cz
